

6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU GEREĞİNCE Muayenehanelerin Tabi Olduğu Düzenlemeler Nelerdir?

“Kaza” olmaktan çoktan çıkıp, “cinayet” haline dönüşen iş kazalarının çaresi/çözümü gibi takdim edilen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 30 Haziran 2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmişti.

Aradan geçen zaman için iş cinayetlerinde herhangi bir azalmanın olmaması¹, Kanuna yönelik eleştirilerin haklı olduğunu gösteriyor. Gerçekten de 6331 sayılı Kanun, bir bütün olarak incelendiğinde, taşıdığı ismin aksine, iş kazası ve meslek hastalıklarına neden olan olumsuz koşulları ortadan kaldırmaya dönük, köklü ve etkili kurallar getirmediği görülüyor.

Kanun’un bir diğer “özellik”, net bir çerçeve belirtmeksizin pek çok temel alanı yönetmeliklere bırakmış olması. Böylece bu alanların kuralları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın sıklıkla değişen işlemlerine, daha açık ifadeyle, Çalışma Bakanlığının insafına terk edilmiş durumda. Nitekim 30 Haziran 2012’den bu yana (tespit edebildiğimiz kadarıyla) 36 Yönetmelik yürürlüğe girmiş! Bu sayıya Tebliğ, Rehber ve benzer isimlerle çıkarılan düzenlemeler dahil değil.

Kanunun yürürlük maddesi de bir başka muamma!

Kanun’un sistematığı, tehlike sınıfları üzerine kurulmuş durumda. Bu nedenle muayenehaneler için hangi düzenlemelerin geçerli olduğunu ve hangi düzenlemenin hangi tarihte yürürlüğe gireceğini anlamak için öncelikle muayenehanelerin hangi tehlike sınıfını girdiğini tespit etmek gerekiyor.

Çalışma Bakanlığı tarafından 26.12.2012 tarihinde yayınlanan İş Sağlığı Ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği’ne göre; yataklı sağlık hizmeti veren sağlık kuruluşları ve tıbbi laboratuvarlar **çok tehlikeli**; bunlar dışında kalan **muayenehane**, poliklinik, tıp merkezi, aile hekimliği, okul hekimliği, işyeri hekimliği, diyaliz merkezi, toplum sağlığı merkezi gibi sağlık kurumlarında sunulan hekimlik faaliyetleri **tehlikeli** sınıftadır.

1 OCAK 2013 İTİBARIYLA MUAYENEHANELER

1-RİSK DEĞERLENDİRMESİ YAPACAK VEYA YAPTIRACAKTIR ²

6331 sayılı Kanun’un 10. Maddesine göre; *İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür.*

Bu maddeye dayanılarak hazırlanan İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, 29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmeliğin 4. Maddesinde risk değerlendirmesi; *“İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi*

¹ 2013’ün ilk on aylık döneminde 1.017 işçi yaşamını yitirirken; 2012’nin ilk on aylık döneminde 720 işçi, iş kazaları sonucu yaşamını yitirmişti.

² Madde 26/ç) 10. maddesinin birinci fıkrasına göre **risk değerlendirmesi yapmayan veya yaptırmayan işverene üçbin Türk Lirası**, aykırılığın devam ettiği her ay için dörtbinbeşyüz Türk Lirası, dördüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene binbeşyüz Türk Lirası,

ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalar” olarak tanımlanıyor.

6331 sayılı Kanun ve bu Yönetmelik ışığında muayenehanelerin yükümlülükleri şu şekilde sıralanabilir;

1- Yönetmeliğin 6. Maddesi gereğince, risk değerlendirmesi işveren yani hekim tarafından yapılacak veya yaptırılacaktır.

En az bir çalışanı olan ve tehlikeli sınıfa giren muayenehane, poliklinik, tıp merkezi, ASM vb sağlık birimleri için, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlığı hizmeti alma zorunluluğu 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. **Bu nedenle 1 Ocak 2014 tarihine kadar risk değerlendirmesinin, işverenin görevlendireceği bir çalışan tarafından yapılması yeterlidir.**

2- Yapılan değerlendirme şu bilgileri içerecek şekilde yazılı hale getirilecektir.

- a) İşyerinin unvanı, adresi ve işverenin adı.
- b) Gerçekleştiren kişilerin isim ve unvanları ile bunlardan iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi olanların Bakanlıkça verilmiş belge bilgileri.
- c) Gerçekleştirildiği tarih ve geçerlilik tarihi.
- ç) Risk değerlendirmesi işyerindeki farklı bölümler için ayrı ayrı yapılmışsa her birinin adı.
- d) Belirlenen tehlike kaynakları ile tehlikeler.
- e) Tespit edilen riskler.
- f) Risk analizinde kullanılan yöntem veya yöntemler.
- g) Tespit edilen risklerin önem ve öncelik sırasını da içeren analiz sonuçları.
- ğ) Düzeltici ve önleyici kontrol tedbirleri, gerçekleştirilme tarihleri ve sonrasında tespit edilen risk seviyesi.

3-Bu çerçevede Türk Tabipleri Birliği işyeri hekimliği kolu tarafından hazırlanan “*Hekim Muayenehanesi Risk Değerlendirmesi Kontrol Listesi*” başlıklı listeyi mutlaka incelemenizi öneriyoruz. Bu listeye <http://www.ttb.org.tr/risk/> adresinden ulaşabilirsiniz.

4- Hazırlanan risk değerlendirmesi formunun, herhangi bir yere gönderilmesi gerekli değildir. **Bu formun, oluşturulacak iş sağlığı ve güvenliği dosyasında (kısaca işyeri dosyasında) muhafaza edilmesi ve denetim esnasında gösterilmesi yeterlidir.**

5- İşverenin “riskleri değerlendirme” yükümlülüğü, 1 Ocak 2013 tarihinde başladığı için, düzenlenen belgelerde bu tarihin dikkate alınması önemlidir.

6- Risk değerlendirmesi; tehlikeli sınıfta kabul edilen işyerlerinde, yani muayenehanelerde **en geç dört yılda bir** yenilecektir.

2-ACİL DURUM PLANI YAPACAK VEYA YAPTIRACAKTIR³

6331 sayılı Kanun’un 11. maddesine göre işveren; meydana gelebilecek acil

durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve **muhtemel acil durumları belirler ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alır.**

³ Madde 26/d) **11** ve 12. maddeleri hükümlerine aykırı hareket eden işverene, uyulmayan her bir yükümlülük için **bin Türk Lirası**, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar,

Acil durum planlarını hazırlar.

3-İŞE GİRİŞTE SAĞLIK MUAYENESİ YAPTIRMAKLA YÜKÜMLÜDÜR⁴

1- Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:

- a) **İşe girişlerinde.**
- b) İş değişikliğinde.
- c) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmala rından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde.
- d) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.

2- Muayenehaneler, poliklinikler, tıp merkezleri, işyeri hekimliği diyaliz hekimliği vb tehlikeli sınıfta kabul edildiği için, burada çalışmaya başlayacaklar için **işe uygun olduklarını gösterir sağlık raporu alınması şarttır**

3- Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları, işyeri sağlık ve güvenlik biriminde veya hizmet alınan ortak sağlık ve güvenlik biriminde görevli olan **işyeri hekiminden alınır.**

4- Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir.

5- Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması açısından sağlık bilgileri gizli tutulur.

6- Her halukarda **bu belgelerin bir örneğinin, işyeri dosyasında da saklanmasını öneriyoruz.**

4-ÇALIŞANLARI BİLGİLENDİRMEKLE YÜKÜMLÜDÜR⁵

Kanun'un 16. Maddesinde işverenin çalışanları ve çalışan temsilcilerini sağlık ve güvenlik riskleri ile ilk yardım, yangın ve afetler konusunda bilgilendirme yükümlülüğü düzenlenmiştir.

Bu bilgilendirmelerin yazılı olarak yapılmasını ve çalışanların özetle "... konusunda ... tarafından sözlü/yazılı olarak bilgilendirildim" şeklindeki el yazılı ve imzalı beyanlarının toplanıp, işyeri dosyasında saklanmasını öneriyoruz.

5-ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİNİ ALMASINI SAĞLAR⁶

⁴ Madde 26/f) 15. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, **sağlık gözetimine tabi tutulmayan veya sağlık raporu alınmayan her çalışan için bin Türk Lirası,**

⁵ 16. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, **bilgilendirilmeyen her bir çalışan için bin Türk Lirası,**

⁶ Madde 26/g) 17. maddesinin bir ila yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene **her bir çalışan için bin Türk Lirası,**

1- Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, **yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.**

2- Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, **başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılamaz.**

3- Bu madde kapsamında verilecek **eğitimin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz.** Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır. Eğitim sürelerinin haftalık çalışma süresinin üzerinde olması hâlinde, bu süreler fazla sürelerle çalışma veya fazla çalışma olarak değerlendirilir.

4- 6331 sayılı Kanun sonrasında değiştirilen *Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik*, 15 Mayıs 2013 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Buna göre;

Eğitimi verebilecek kişi ve kuruluşlar

MADDE 13 – (1) Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri;

a) İşyerinde görevli iş güvenliği uzmanları ile işyeri hekimleri tarafından,

b) İşçi, işveren ve kamu görevlileri kuruluşları veya bu kuruluşlarca kurulan eğitim vakıfları ve ortaklaşa oluşturdukları eğitim merkezleri, üniversiteler, kamu kurumlarının eğitim birimleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile Bakanlıkça yetkilendirilmiş eğitim kurumları ve ortak sağlık ve güvenlik birimleri tarafından, eğitimcilerin Ek-1’deki eğitim programında yer alan konulara göre uzmanlık alanları dikkate alınarak belirlenmesi kaydıyla verilir.

5- Altını çizelim ki eğitimin özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilmesi istenmektedir.

Keza tehlikeli sınıfta kabul edilen yerler için yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığını gösterir belge alınmasında ve tabii ki bir örneğinin işyeri dosyasında muhafaza edilmesinde fayda bulunmaktadır.

6-ÇALIŞANLARIN GÖRÜŞÜNÜ ALMAK ZORUNDADIR⁷

İşveren,

a) İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda görüşlerin alınması, teklif getirme hakkının tanınması ve bu konulardaki görüşmelerde yer alma ve katılımlarının sağlanması.

b) Yeni teknolojilerin uygulanması, seçilecek iş ekipmanı, çalışma ortamı ve şartlarının çalışanların sağlık ve güvenliğine etkisi konularında görüşlerinin alınması.

ile yükümlü kılınmıştır. **Görüş alışverişinin de yazılı olarak yapılması ve çalışanların el yazılı ve imzalı beyanlarının toplanıp, işyeri dosyasında saklanmasını öneriyoruz.**

⁷ Madde 26/h) 18. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, **her bir aykırılık için ayrı ayrı bin Türk Lirası,**

1 OCAK 2014 İTİBARIYLA YÜRÜRLÜĞE GİREN DÜZENLEMELER

Bilindiği gibi Kanun'un yürürlük maddesi pek çok kez değişti. 12 Temmuz 2013'te yapılan son değişiklikten sonraki durum şöyle;

- 6. madde gereğince iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli istihdam etmek zorunluluğu,
- 7. madde gereğince, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yerine getirilmesi için, Bakanlıktan destek alabilme imkanı

muayenehaneler için (Kanun'un ifadesiyle 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için) 1 Ocak 2014'dür.

Kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan (İstanbul tabip odası binası, hukuk büroları, emlak ofisleri vb) işyerleri için yürürlük tarihi 1 Temmuz 2016'dır.

Görüldüğü gibi işyeri hekimliği ve iş güvenliği uzmanlığı hizmeti alma zorunluluğu, 1 Ocak 2014 itibarıyla başlamıştır.

Bu hizmetin kesinlikle ve kesinlikle ortak sağlık biriminden (OSGB) alınması zorunlu d e ğ i l d i r . Tıpkı önceden olduğu gibi bir OSGB'ye bağlı olarak çalışmayan işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personelinin hizmet almak mümkündür.

SONUÇ OLARAK

Son olarak bir kez daha belirtmek de yarar görüyoruz.

Elliden az çalışanı olan ve tehlikeli sınıfa giren muayenehane, poliklinik, tıp merkezi, ASM vb sağlık birimleri için, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlığı hizmeti alma zorunluluğu 1 Ocak 2014 itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

6331 sayılı Kanun gereğince, işyeri hekimliği sertifikasına sahip hekimlerin, kendi muayenehanelerinin işyeri hekimliğini yapması mümkündür.

Ancak Kanun'da sıralanan ve uyulmaması halinde para cezası yaptırımı (yukarıda her maddenin yanına dipnot olarak düşülmüştür) düzenlenen yükümlülükler, bununla sınırlı değildir. Önemle belirtelim ki;

- risk değerlendirmesi yapmak,
- acil durum planı yapmak,
- çalışanları sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili bilgilendirmek,
- özellikle belli konularda çalışanların görüşünü almak,
- çalışanlara sağlık muayenesi yaptırmak,
- iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldirmek,

da atlanmaması gereken yükümlülüklerdir.

Her halukarda yazılı bir sisteme geçilmesi ve tüm belgelerin kayıt altına alınıp, bir

örneğinin işyeri dosyasında saklanması, olası denetimler yönünden son derece önemli ve gereklidir.

Son olarak 24.12.2013 tarih ve 28861 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan ve 1 Ocak itibarıyla yürürlüğe giren İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik’e değinmek istiyoruz.

Yukarıda aktardığımız 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 7. Maddesine dayanılarak çıkarılan Yönetmelik gereğince; *kamu kurum ve kuruluşları hariç olmak üzere **10dan az** çalışanı bulunanlardan, **tehlikeli** ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerine, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yerine getirilmesi için*” bir miktar ödeme yapılacaktır.

Muayenehaneler için sigortalı başına ödenecek günlük miktar, 16 yaşından büyük sigortalılar için belirlenen prime esas kazanç alt sınırının günlük tutarının %1,4’üdür. Yani 2014 yılı ilk altı ayı için çalışan başına 15-TL’dir. SGK’ya başvuru dilekçe örneği ekte yer almaktadır. (Ayrıntılı bilgi için Türk Tabipleri Birliği sayfalarını ziyaret etmenizi öneriyoruz. www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/sgk-4239.html)

Ödeme (hizmet bedeli) üçer aylık dönemler halinde hesaplanacak, hesaplamayı takip eden ikinci ayın sonunda muayenehane sahibine ödenecektir. SGK’ya ödenmemiş prim ve prime ilişkin borcun bulunması halinde, destek tutarları bu borca mahsup edilecektir.

Bilgilerinize sunulur.

3.1.2014
İstanbul Tabip Odası
Hukuk Bürosu